

Resumé og forvaltningens bemærkninger vedrørende rapporten ”Set fra børnenes synsvinkel” en tilfredshedsundersøgelse på Københavns Kommunes fritidsinstitutioner for 6- 9 årige.

Rapporten er udarbejdet på baggrund af Uddannelses- og Ungdomsudvalgets beslutning den 16. juni 2004. Undersøgelsen er gennemført med deltagelse af 1000 børn fra 2. og 3. klasse, fordelt på 50 repræsentativt udvalgte institutioner. Institutionerne er udvalgt med henblik på ligelig fordeling i institutionsstørrelse, på bydele og på antallet af tosprogede børn.

Rapporten bygger på en spørgeskemaundersøgelse udarbejdet i samarbejde mellem socialforskningsinstituttet, ekstern konsulent og Uddannelses- og Ungdomsforvaltningen samt opfølgende fokusgruppeinterviews med børn fra 3 af de deltagende fritidsinstitutioner. Temaerne for fokusgruppeinterviewene var: mobning og drilleri, den gode pædagog, plads og støj. Temaer og deltagelse i fokusgruppeinterview er valgt på baggrund af, at de udvalgte institutioner har en positiv høj score, i spørgeskemaundersøgelsen, indenfor et af disse områder.

I følgende resumé behandles undersøgelsens overordnede temaer:

- a. børnenes tilfredshed med deres fritidsinstitution
- b. de fysiske rammer indendørs og udendørs
- c. deltagelse i koloni.
- d. mobning og drilleri
- e. børnemøder, demokrati, indflydelse og selvvalgte aktiviteter.
- f. støj og larm.
- g. børnenes relationer og forventninger til de voksne

a 1. Overordnet tilfredshed: Generelt er børnene meget glade for at gå på deres institution, således udtrykker i alt 77 %, at de er glade eller meget glade for at gå i fritidsinstitution. 5 % af børnene giver udtryk for en eller anden grad af utilfredshed, mens resten af børnene har svaret *ved ikke*.

b1. Fysiske rammer indendørs: Med hensyn til støj og larm angiver over halvdelen af børnene, 55%, at de oplever støj og larm som et problem, ligesom også over halvdelen angiver, at de ikke eller kun nogle gange har muligheder for at finde et roligt sted på institutionen.

b.2 Fysiske rammer udendørs, legeplads: Der er generelt gode skudsmål til legepladserne, dog med det forbehold, at det kniber med muligheden for at være sig selv, og at små børn føler sig mindre godt tilpas. I alt svarer 69 % af børnene, at legepladsen er et rart sted at være, mens 37 % mener, det kniber med muligheder for at være sig selv. 30 % af børnene føler sig generet af ”vilde børn”.

c. Deltagelse i koloni: 80 % af de børn, der har været af sted på koloni udtrykker, at de har været glade eller rigtige glade for at have været med. I alt udtrykker 80 % af børnene glæde i forhold til koloniphold Andelen af tosprogede børn, der ikke har deltaget i koloni skiller sig markant ud, idet kun 47 % tosprogede børn har været med institutionens, hvorimod 65 % danske børn har deltaget i institutionens kolonitur.

d. Mobning og drilleri: Med hensyn til mobning og drilleri viser undersøgelsen, at godt halvdelen af børnene aldrig eller næsten aldrig oplever at blive mobbet. På den anden side svarer 20 %, at det sker en gang imellem, mens knap 10 % angiver, at det næsten sker hver dag.

Supplerende i fokusinterviewet viser børnene sig at være meget bevidste om mobning og drilleri, og kan sætte sig ind i både den mobbedes og mobberens tanker og oplevelser. Børnene skelner tydeligt imellem drilleri og mobning, hvor drilleri er noget kortvarigt og for sjov, mens mobning ”er noget der bliver ved at være” og er ”noget hvor man er alene, og der er en gruppe, der er imod en”. Ligeledes beskriver børnene, hvordan drilleri kan udvikle sig til at blive mobning. Børnene oplyser, at mobningen ofte starter i skolegår-

den, og at det sker, fordi der kun er to gårdvagter, mens der er flere voksne på institutionen. For børnene er det vigtig, at de voksne medvirker til at løse mobningen, at de taler med de involverede og sætter restriktioner for mobberen.

e. Børnemøder, demokrati og indflydelse: Der er mange positive tilbagemeldinger om værdien af børnemøderne. Over halvdelen af børnene oplyser, at der holdes børnemøder på deres institution. Mange af børnene oplever, at de har medindflydelse på møderne og på mødernes tilrettelæggelse, og at det hjælper at tage emner op på møderne. Godt 25 % af børnene har selv en eller flere gange bedt om at få et emne på dagsordenen. I forhold til projekter oplyser godt 25% af børnene, at de selv har bestemt, om de ville deltage, men lidt flere af børnene giver udtryk for, at de synes børnene bestemmer for lidt.

f. Støj og larm: Over halvdelen af børnene giver udtryk for, at de ofte eller nogle gange har problemer med larm, når de er i fritidsinstitution. Over halvdelen af børnene reagerer ved at gå et andet sted hen, mens godt 25% søger hjælp hos en voksen. Hvert sjette barn har tit eller ligefrem dagligt brug for at få lidt fred og ro på institutionen. I alt 64 % af børnene oplyser, at de nogle gange eller for det meste kan finde et sted på institutionen, hvor der er ro.

Supplerende i fokusinterviewet mener børnene, at der er meget mere larm i skolen end i institutionen og begrundet det med, at der er mere plads i fritidsinstitutionen. Herudover tillægger børnene det stor betydning, at der er mulighed for at gå et andet sted hen, når de generes af larm. Børnene giver som eksempel, at de voksne på institutionen beder de børn, der larmer, om at gå udenfor.

g. Børnenes relationer og forventninger til de voksne på institutionen: Børnene er generelt glade for de voksne på deres fritidsinstitutionen og synes at de voksne har tid til dem, når de har brug for det. Således giver 66% af børnene udtryk for, at nogle eller de fleste voksne har tid til at tale med dem og 66% af børnene synes, at de voksne hører godt efter, hvad børnene siger på børnemøderne.

Supplerende i fokusinterviewet er det børnenes opfattelse, at pædagogerne skal være på institutionen for at hjælpe børnene med alt fra det praktiske i hverdagen, til at løse uenigheder og trøste ”når man ikke har det godt”. Men børnene lægger også vægt på det daglige samvær med de voksne f.eks. at spille et spil sammen og som selskab, hvis der ikke er nogen at lege med. I det hele taget sætter børnene pris på at gøre noget sammen med de voksne, at de voksne sætter aktiviteter i gang, og at man lærer noget af de voksne, men også at kunne være sammen med en voksen på tomandshånd enten for hyggens skyld, eller fordi de gerne vil tale med den voksne om noget, der berører dem.

Forvaltningens bemærkninger

Tilfredshed

Børnene er generelt tilfredse med at gå i deres fritidsinstitution og på mange områder viser børnene god indsigt i hvilke muligheder og rammer, der kendetegner deres fritidsinstitution. Børnene giver også, understreget af fokusgruppinterviewene, tydeligt udtryk for deres behov og deres opfattelse af, hvad der er godt ved at gå i fritidsinstitution, men også hvad der kan gøres bedre.

2 % af børnene svarer, at de slet ikke er glade for at gå i deres fritidsinstitution, og 3 % svarer, at de ikke er så glade, mens 16 % svarer ved ikke. Selvom tallene for de børn, der ikke er glade for at gå i fritidsinstitution er beskedne, er det dog værd at bemærke, at i alt 21 % af de adspurgte børn ikke har kunnet udtrykke umiddelbar glæde ved deres fritidsinstitution, og det må tages med i overvejelserne om, hvilke behov der er for justeringer overordnet og lokalt.

aktiviteter

Børnene er glade for institutionernes forskellige aktiviteter, men vægter frivilligheden, medindflydelsen og muligheden for trække sig tilbage og være sig selv.

Støj og larm

Over halvdelen af børnene føler sig generet af støj og larm, men de peger også, både spørgeskemaundersøgelsen og i fokusgruppinterviewene, på forskellige muligheder for at undgå det. Dog er det et område, som det er væsentligt at have fokus på i forhold til, hvorledes man med indretning, pædagogiske tiltag og voksen-deltagelse kan modvirke dette problem.

Både i forhold til støj og larm og til børnenes behov for at kunne være sig selv, er det vigtigt, at der i forbindelse med nybyggeri og ombygning tages højde for problemstillingerne f.eks. ved brug af støjdæmpende materialer og indretning med henblik på mulighed mindre enheder.

Mobning

20 % af børnene bliver moppet en gang i mellem, mens 10 % angiver, at de bliver mobbet næsten hver dag. Alle kommunens skoler og institutioner har i 2004 fået pålagt at udarbejde en antimobningspolitik, men det er også vigtigt her at se på børnenes egne opfattelser af årsager og sammenhænge samt forslag til, hvordan det kan behandles og forebygges.

Børnemøder

Børnene har positive erfaringer med børnemøder. De oplever, at de bliver hørt, og at de lærer de almindelige demokratiske spilleregler, men undersøgelsen viser også, at det er vigtigt, at der bliver fulgt op på de beslutninger og problemstillinger, der bliver rejst. Mellem 28 % og 48 % af børnene fortæller, at de på børnemøderne har talt om tilrettelæggelse af aktiviteter, ture og indkøb af legetøj, og hvad der skulle serveres til frugt. Mens 42 % peger på mobning som et tema på børnemøderne. 54 % har været med til at tale om opførsel. Dette peger på, at børnemøderne bruges til at spørge til børnenes ønsker og til at planlægge hverdagen sammen med dem. Men også at børnemøderne bruges til adfærdsregulering, og til at børnene kan komme til orde, med det der bekymrer eller generer dem. I forbindelse med børnemøderne giver børnene i fokusinterviewene udtryk for, at det er her de voksne lytter, og for at de bliver irriterede, når voksne gentager sig selv. En forslag til forklaring fra forvaltningens side til årsagen for børnenes irritation er, at børnene i forhold til den adfærdsregulerende del af børnemøderne oplever, at der bliver givet kollektive irettesættelser og advarsler for forseelser, der begås af de få, og på at balancen mellem kollektiv og personlig adfærdsregulering måske bør overvejes.

Børnenes samspil med de voksne

70 % af børnene synes, de har en voksen de kan gå til, hvis de bliver kede af det, mens 2 % svarer, at det har de ikke. 24 % af børnene ved ikke, om de har en voksen at gå til. Det er selvsagt vigtigt, at alle børn føler sig trygge i deres fritidsinstitution, og dermed også, at de har tillid til, at de voksne vil hjælpe og støtte dem i hverdagen. Derfor bør alle børn kunne besvare spørgsmålet positivt. Det er ikke umiddelbart muligt at afdekke årsagen til hvorfor der er 2 %, der siger nej, og de 24 % der ikke kan svare. Men det vil være oplagt for de enkelte institutioner, at de i forhold til den lokale undersøgelse fordyber sig i denne problemstilling, hvor det er aktuelt.

Holder man børnenes opfattelse af de voksnes rolle og betydning op imod børnenes ønske om frivillighed i forhold til deltagelse i aktiviteter og behov for at trække sig tilbage, er det interessant at bemærke at børnenes forventninger til de voksne er, at disse tager initiativ til aktiviteter, igangsætter og selv deltager i dem. Ligesom de forventer, at de voksne intervenserer i konflikter og mobning, er klar med trøst og omsorg, når der opstår behov herfor, og at de voksne er til rådighed for samvær og samtale på tomandshånd. Dette sætter spørgsmålet om børnenes medbestemmelse og selvforvaltning i perspektiv, ligesom det peger på, at de voksne i institutionerne ikke har en entydig rolle overfor børnene, men fungerer som både undervisere, forvaltere, mediatorer, reserveforældre og reservekammerater.

Tosprogede børn

Endelig peger børnenes besvarelser på, at der er enkelte særlige forhold, der gør sig gældende, når det drejer sig om tosprogede børn. På spørgsmålet om hvor glade børnene er for at gå i fritidsinstitution, svarer godt halvdelen af de tosprogede børn, at de ikke er så glade for at gå i deres institution. De tosprogede børn udtrykker større glæde ved computerspil, spil og boldspil, værkstedsaktiviteter og hyggeaktiviteter som f.eks. samling til frugt og historielæsning. Alt sammen strukturerede aktiviteter med i forvejen kendte rammer. Mere end halvdelen af de tosprogede børn 59% har været med i svømmehallen, mens kun 35% har været med på koloni. De tosprogede børn er i flertal i forhold til ønsket om, at de voksne skal deltage som dommer i konkurrencer, og de har mindre behov for ind i mellem at finde et roligt sted at være. 15 % af de tosprogede børn bliver drillet tit eller næsten hver dag, hvorimod det kun er 6 % af de danske børn. 9 % af de tosprogede børn erkender selv at have drillet tit eller næste hver dag, mens 4 % danske børn har samme erkendelse af egen medvirken. Endelig kan 56 % af de tosprogede børn i modsætning til 78 % af de danske børn lide næsten alle de voksne på institutionen.

Det kan være vanskeligt, at vurdere hvad der er årsag til, denne forskel i forhold til de tosprogede børn. Det kan skyldes problemer med nuancerne i sproget, andre forventninger hjemmefra, usikkerhed og utryghed på

grund af forskellen i levevilkår og udseende. Men på baggrund af det store frafald af tosprogede børn i institutionerne og forskelligheder i kultur og opvækstbetingelser, er det vigtigt, at vurdere hvorledes der kan skabes større tillid til institutionerne fra de tosprogede familier, og om der er behov for andre tiltag og tilbud i forhold til de tosprogede børn, for at sikre bedst mulig integration og sammenhæng..